

Nr 57.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1926 kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i bestämmelserna om rätt till pension för tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk, dels ock en i ämnet väckt motion.

I en till riksdagen avläten, den 25 februari 1926 dagtecknad proposition nr 174 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen besluta, att för länsveterinärer skola från och med den 1 juli 1926 tillämpas de särskilda pensionsunderlag och den pensionsavgift, som enligt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension gälla för befattningshavare i 22:a lönegraden.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

I samband härmed har utskottet till behandling förehäft en inom första kammaren av herr *Petrén* jämte fyra av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 28, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att *pensionsunderlaget för professorerna i psykiatri* vid Uppsala och Lunds universitet samt vid karolinska institutet fastställas till samma belopp som för övriga universitetsprofessorer eller 7,500 kronor.» *Motion I: 28.*

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt förslag hänvisar utskottet till motionen.

Kungl. Maj:ts förevarande proposition innehåller av framlagda löneregleringsförslag betingade framställningar rörande ändrade pensionsbestämmelser för justitie- och regeringsråd samt för länsveterinärer.

I innevarande års statsverksproposition har Kungl. Maj:t under andra huvudtiteln framlagt förslag till lönereglering för justitieråd och regeringsråd. *Justitieråd och regeringsråd.*

Enligt detta förslag skulle, i likhet med vad vid 1925 års riksdag beslutades för landshövdingarnas del, fristående föreskrifter meddelas angående justitierådens och regeringsrådets löneförhållanden och således dessa befattningar undantagas från det allmänna civila avlöningsreglementets

tillämpning. Vid bifall härtill krävas vissa ändringar av formell natur i 1 och 3 §§ av kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, i det att framför ordet »landshövding» i dessa paragrafer orden »justitieråd, regeringsråd och» böra inskjutas, varjämte de på två ställen i 3 § förekommande orden »med undantag av justitieråd och regeringsråd» böra utgå. Departementschefen har förutsatt, att dessa ändringar i nämnda kungörelse få av Kungl. Maj:t vidtagas utan att direkt beslut därom behöver meddelas av riksdagen.

Länsveterinärer.

Under nionde huvudtiteln (punkt 52) i årets statsverksproposition har framlagts förslag till löneroglering för länsveterinärer. Enligt förslaget skulle länsveterinär inordnas i lönegraden B 20.

Härvid har emellertid förutsatts, att för länsveterinär skulle tillämpas de särskilda pensionsunderlag och den pensionsavgift, som gälla för befattning, tillhörande lönegraden B 22.

Departementschefen har beträffande länsveterinärernas pensionering erinrat, hurusom nämnda befattningshavare redan för närvarande äga rätt att åtnjuta högre pension än som med tillämpning av vanliga normer skulle tillkomma dem. Medan de enligt hittillsvarande avlöningsgrunder äga uppbära i årslön 2,500 kronor jämte två ålderstillägg å 500 kronor vardera — vartill komma tjänstgöringspenningar m. m. — utgör pensionsunderlaget för dem 3,500 kronor med tillägg av 500 kronor efter intjänande av bägge ålderstilläggen.

Såväl statskontoret som 1921 års pensionskommitté hava tillstyrkt, att, även om vid blivande löneroglering för länsveterinärerna dessa kunde komma att inordnas i lönegrad lägre än den 22:a, för nämnda befattningshavare dock skulle tillämpas de pensionsunderlag och den pensionsavgift, som gälla för befattning tillhörande lönegraden B 22.

Under hänvisning till den utredning, som sålunda och i övrigt under förutnämnda punkt av nionde huvudtiteln lämnats, har departementschefen tillstyrkt, att för länsveterinärerna måtte tillämpas de pensionsunderlag och den pensionsavgift, som gälla för befattning tillhörande 22:a lönegraden.

För ändamålet påkallas ändring av 3 § av kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension.

Pensionsunderlag för professorer i psykiatri.

I förberörda motion har hemställts om förhöjt pensionsunderlag för professorer i psykiatri. Över denna motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret.

I en inom statskontoret utarbetad promemoria i ämnet har erinrats och anförts följande:

»Envar av professorsbefattningarna i psykiatri vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid karolinska mediko-kirurgiska institutet är förenad med överläkarbefattningen vid respektive Uppsala, Lunds och Stockholms hospital. I egenskap av professorer åtnjuta nu ifrågavarande befattningshavare endast arvode med 3,000 kronor årligen under det att de såsom överläkare vid hospital äro hänfödda till lönegrad B 29 i löneplanen för ordinarie befattningshavare. Från och med den 1 juli 1925 genomfördes ny löne reglering vid universiteten och ovannämnda institut, och bestämdes i sammanhang härmed pensionsunderlaget för professorer till 7,500 kronor. Då professorer i psykiatri ej åtnjuta lön utan endast arvode å vederbörande stat, erhåller han icke pension såsom professor utan såsom överläkare vid hospital. Jämlikt föreskrift i § 3 mom. h) i kungl. kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) ändrad den 30 juni 1922 (nr 388) och den 12 juni 1925 (nr 277) skola för överläkare för 1:a och 2:a klass vid statens hospital och asylor tillämpas de särskilda pensionsunderlag och de pensionsavgifter, vilka gälla för manliga befattningshavare i 30 respektive 29 lönegraden. Då överläkarna vid hospitalen i Uppsala, Lund och Stockholm äro överläkare av 1:a klass, utgör pensionsunderlaget för dem 6,996 kronor.

Förslag till löne reglering vid hospitalen utarbetades samtidigt med förslag till löne reglering vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet, det första av 1902 års löne regleringskommitté och det senare av högskolornas löne regleringskommitté. Sistnämnda kommitté föreslog, att professorerna måtte hänföras till lönegrad B 30 (B 20). Angående pensionsunderlag för professorer i psykiatri anförde kommittén (sid. 36) följande. 'Vad pensionsunderlaget beträffar lära löne regleringskommittén för samtliga överläkare föreslå pension enligt lönegraden B 30 (B 20). I så fall skulle pensionsunderlaget för överläkarna bliva av samma storlek som för övriga universitetsprofessorer, ett förslag som från denna kommittés sida ej möter någon invändning.' Vid genomförandet från och med den 1 juli 1925 av ny löne reglering för universiteten blev emellertid ej avlöningsreglementet för statsdepartementen m. fl. tillämpligt å professorer utan fastställdes för dem särskilda avlöningsstater, enligt vilka pensionsunderlaget för professorer utgör 7,500 kronor och pensionsavgiften 450 kronor. Härvid torde det hava blivit förbisett, att professorer i psykiatri på så sätt komma i sämre ställning med avseende å pension än övriga professorer. Detta missförhållande synes böra rättas genom att låta § 3 mom. h) i kungl. kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) (se kung. 277/1925) erhålla följande ändrade lydelse: För överläkare — — — för befattningshavare i 30:e respektive 29:e lönegraden; dock att för överläkare, vilken tillika är professor i psykiatri vid universitetet i Uppsala eller i Lund eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet pensionsunderlaget utgör 7,500 kronor och pensionsavgiften 450 kronor.»

Statskontoret har hört medicinalstyrelsen, som i ärendet anført följande:

»Det synes styrelsen obilligt, att den omständigheten att professorerna i psykiatri vid Uppsala och Lunds universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, jämte sin professors verksamhet, bestrida krävande befattningar såsom överläkare vid anstalter för sinnessjuka skall för dem medföra lägre pension än den, som tillförsäkrats övriga professorer vid nämnda högskolor. Det synes styrelsen därför vara nödvändigt, att rättelse i nämnda avseende vidtages och att på sätt i motionen påyrkas pensionsunderlaget för nämnda tre professorer fastställas till samma belopp som för övriga universitetsprofessorer eller 7,500 kronor.

Medicinal-
styrelsen

I detta sammanhang får styrelsen åberopa, att innan hospitalsöverläkarnas avlöningar reglerats i enlighet med de grunder, som meddelats i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk tillhörande den civila statsförvaltningen, gällde beträffande överläkarbefattningen vid Stockholms hospital, för vilken avlöningen då uppgick till 4,000 kronor, en särskild i kungl. brev den 26 maj 1911 meddelad föreskrift att, så länge den föreskrift kvarstode, att nämnda överläkarbefattning och professuren i psykiatri vid karolinska mediko-kirurgiska institutet skulle vara förenade med varandra, pensionsunderlaget för de båda förenade tjänsterna skulle utgöra 5,000 kronor eller för innehavare av befattningarna, vilken åtnjöte ålderstillägg å professuren, 5,600 kronor. Beträffande en av de ifrågavarande överläkarbefattningarna har således redan förut funnits särskild bestämmelse i avseende å pension å befattningen. (Se närmare prop. nr 65 till 1911 års riksdag.)

I fråga om formuleringen av den nu föreslagna ändringsbestämmelsen har styrelsen icke något att erinra mot det förslag i nämnda avseende, som upptagits i den vid Eder skrivelse fogade promemorian.»

Stats-
kontoret.

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket i likhet med medicinalstyrelsen funne det obilligt, att professorerna i psykiatri vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid karolinska mediko-kirurgiska institutet med avseende å pension vore sämre ställda än övriga professorer vid nämnda institutioner. För vinnande av rättelse i ifrågavarande missförhållande syntes § 3 mom. h) i kungl. kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, sådant berörda moment lyder genom kungl. kungörelsen den 12 juni 1925 (nr 277), böra erhålla följande ändrade lydelse:

»För överläkare — — — för befattningshavare i 30:e respektive 29:e lönegraden, dock att för överläkare, vilken tillika är professor i psykiatri vid universitetet i Uppsala eller i Lund eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet pensionsunderlaget utgör 7,500 kronor och pensionsavgiften 450 kronor.»

Ifrågavarande föreskrift syntes statskontoret böra vinna tillämpning från och med den 1 juli 1926.

Utskottet.

Vad först beträffar förslaget om ändringar i pensionsbestämmelserna för justitieråd och regeringsråd vill utskottet erinra att statsutskottet den 21 innevarande maj avgivit utlåtande (nr 149) över Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln framlagda förslag beträffande löne reglering för ifrågavarande befattningshavare och därvid tillstyrkt bifall till förslaget, såvitt det avser de allmänna grunderna för löne regleringen samt befattningshavarnas löneställning. Vid bifall till vad statsutskottet sålunda tillstyrkt har utskottet intet att erinra mot att formella ändringar vidtagas i pensionsbestämmelserna i enlighet med vad departementschefen i statsrådsprotokollet angivit.

Vidkommande pensionsbestämmelserna för länsveterinärer tillåter sig utskottet erinra, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln framlagda förslag beträffande löne reglering för sistnämnda befattningshavare beslutit att länsveterinärerna skola hänföras till lönegraden B 20 i det för allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementet, dock att länsveterinärerna i rikets fyra nordligaste län skola inplaceras i lönegraden B 21. Den ändring av Kungl. Maj:ts förslag, som riksdagen sålunda vidtagit, — nämnda förslag innebar placering i 20:e lönegraden för samtliga länsveterinärer — synes utskottet icke vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring i förslaget beträffande länsveterinärernas pensionsunderlag och pensionsavgifter. Utskottet, som finner den av Kungl. Maj:t för länsveterinärerna ifrågasatta placeringen i pensionshänseende skälig, tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts framställning i nu förevarande del.

Vad slutligen angår det i förberörda motion I:28 framställda yrkandet har utskottet ansett starka skäl tala för att professorerna i psykiatri erhålla samma ställning beträffande pensionsunderlag och pensionsavgifter, som genom 1925 års riksdags beslut tillerkänts övriga professorer vid universitetet och karolinska mediko-kirurgiska institutet. För vinnande av detta syfte torde till 3 § h) av kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension böra fogas ett tillägg av den innebörd som framgår av statskontorets i ärendet avgivna utlåtande. Den nya föreskriften synes böra tillämpas från och med den 1 juli 1926.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition besluta, att för länsveterinärer skola från och med den 1 juli 1926 tillämpas de särskilda pensionsunderlag och den pensionsavgift, som enligt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension gälla för befattningshavare i 22:a lönegraden; samt

2) i anledning av förenämnda motion I:28 besluta, att för överläkare vid statens hospital och asyler, vilken tillika är professor i psykiatri vid universitetet i Uppsala eller universitetet i Lund eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, från och med den 1 juli 1926 pen-

sionsunderlaget skall utgöra 7,500 kronor och pensionsavgiften 450 kronor.

Stockholm den 26 maj 1926.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Lindley*, *Pettersson* i Olovstorp, *Dalberg*, *Johansson* i Friggeråker, *Ström*, *Bodin* och *Carlsson* i Gävle; samt

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg. *Winkler*, *Borggren*, *Bäcklund*, *Lovén*, *Ryberg*, *Svensson* i Betingetorp och *Wikström*.
